

Behov for større kjønnsfokus i norsk klimapolitikk

Klimaendringene er urettferdige. Selv om tørke, flom og ekstremvær rammer hele jorden, er det fortsatt de med færrest ressurser som rammes hardest. Klimaendringene har også en kjønnsdimensjon. Flertallet av verdens fattige er kvinner, og kvinner glemmes ofte i klimatiltak. Vi kan derfor ikke lenger tro at vi kan arbeide med klima uten å også arbeide med likestilling - og vice versa.

Globalt spiller kjønnsroller mellom kvinner og menn en nøkkelrolle for kontroll over, tilgang til og bruk av ressurser. Klimaendringene har størst konsekvenser for de som er direkte avhengig av naturressurser for sin overlevelse, og de som har minst ressurser til å tilpasse seg. Kvinner er en overrepresentert gruppe både blant verdens småbønder og verdens fattige, og blir dermed spesielt utsatt når regnet uteblir eller flommen kommer. Kvinner er videre viktige aktører i tiltak, tilpasning og skadebegrensing knyttet til klimaendringer. Inkludering av kvinner som aktører i klimapolitikk og klimatiltak har fått positive ringvirkninger lokalt og globalt, både med tanke på klima og i arbeidet for likestilling. FN anslår at dersom kvinner hadde hatt tilgang til de samme ressursene knyttet til land, teknologi, finansielle tjenester, utdanning og markeder som menn, så ville antall sultne mennesker i verden blitt redusert med 100-150 millioner.

Med få unntak er norsk klimabistand og klimapolitikk kjønnsblind. Dette til tross for at både kvinners rettigheter, likestilling, klima og miljø anses som så viktige for bærekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon at de har fått status som tverrgående hensyn i norsk utviklingspolitikk og bistand. Når både kjønnsperspektivet og de aspektene ved klimaendringene som særlig påvirker kvinner ikke vies oppmerksomhet, står vi i fare for at kvinner rammes dobbelt av klimaendringene. I første omgang rammes kvinner og andre marginaliserte grupper ekstra hardt av klimaendringene, i andre omgang blir de samme gruppene glemt når det kommer til klimatilpasning, krisehåndtering og andre klimatiltak. Dersom klimapolitikk eller prosjekter implementeres uten at kvinner er aktivt involvert, kan det både redusere effekten og øke de eksisterende kjønnete ulikhetene.

Norge har som en rik oljenasjon bidratt uforholdsmessig mye til globale klimautslipp og klimaendringer. Klimaendringene går hardest ut over verdens fattige og mest sårbare, hvor kvinner er en overrepresentert gruppe. Det er derfor vår plikt å tilbakebetale gjelden vi har gjennom å hjelpe fattigere land å takle klimaendringene på best mulig måte, samtidig som vi trapper opp innsatsen med å redusere norske klimagassutslipp hjemme.

FNs bærekraftsmål tydeliggjør hvordan ulike politikkområder må ses i sammenheng og hvordan tiltak i en del av verden påvirker situasjonen et annet sted. Vi mener at dersom Norge mener alvor med sin klima- og likestillingspolitikk, må det iverksettes konkrete tiltak på en rekke politikkområder innenfor miljø, utvikling og likestilling, og styrke samstemtheten mellom disse.

Vi mener at Norge skal være et foregangsland i klima- og likestillingsdebatten. Dette er våre krav:

- Norge må trappe opp arbeidet med å redusere egne utslipp. Oljeutvinningen må utfases mye raskere enn planlagt, og utslipp fra andre viktige sektorer som transport, bygg og anlegg, energi og jordbruk må begrenses.
- Norge må alltid vurdere hvordan politiske tiltak kan påvirke ulike grupper mennesker, både etter kjønn, sosio-økonomisk status, etnisitet og seksuell legning, blant annet for å unngå å forsterke eksisterende sosiale ulikheter og kjønnsstereotyper.
- Norge må være en forkjemper i internasjonale fora for kvinners rett til å eie og arve land, for kvinners tilgang til kreditt og finansielle tjenester, for å styrke kvinners politiske deltakelse, og forbedre sosiale beskyttelsessystemer.
- Norge må sørge for at klima og miljø er en sentral og integrert del av all bistandspolitikk. For at den skal kunne bidra til varige positive endringer, må premisser om langsiktighet ligge til grunn.
- Norge må øke støtten til tiltak for reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning i utviklingsland betraktelig, i tråd med Parisavtalen og målet om at utviklede land til sammen skal bidra med 100 millioner USD per år i klimafinansiering. Midlene må komme i tillegg til allerede eksisterende bistand. Klimatilpasning må utgjøre minst halvparten av midlene.
- Norge må trappe opp andelen av norsk bistand som er rettet mot landbrukssektoren, med fokus på småbrukere. Norsk støtte bør prioritere bærekraftige jordbruksmetoder, klimatilpasning, organisering, å bedre småbønders tilgang til kunnskap, kreditt og markeder, samt legge til rette for lokalt eierskap i videreforedling.
- Norge må bidra til at tilpasnings- og skadebegrensningsplaner utvikles gjennom fullt deltakende og gjennomsiktede prosesser.
- Norge må sørge for at lokal forankring, likestilling og styrking av kvinners stilling er ledende prinsipper i alle klimafinansieringsmekanismer.

Støttet av: Besteforeldrenes klimaaksjon, Greenpeace Norge, Changemaker, Rød Ungdom, SAIH, Sosialistisk Ungdom, KrfU, Fokus, Kvinnefronten, AUF, FIVAS, Grønn Ungdom, RE:ACT, Utviklingsfondet, Norges Vel, Natur og Ungdom, Miljøagentene